

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 2 stycznia 2020 r.

Pozycja 11

POSTANOWIENIE

z dnia 10 lipca 2019 r.

Sygn. akt Ts 64/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Tuleja,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej MKS Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w sprawie zgodności:

- 1) art. 118 § 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.) z art. 32 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 31 ust. 3 zdanie ostatnie, art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 i w związku z art. 190 ust. 5, art. 77 ust. 1 i 2 w związku z art. 2 i w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 117³ ustawy wymienionej w punkcie 1 z art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2, art. 10 ust. 1, art. 2 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W sporządzonej przez radcę prawnego i wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 13 kwietnia 2018 r. (data nadania) skardze konstytucyjnej MKS Sp. z o.o. (dalej: skarżąca) wystąpiła z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia.

Skarga konstytucyjna została sformułowana w związku z następującą sprawą.

Skarżąca, na skutek korzystnego dla niej orzeczenia Sądu Najwyższego wydanego 9 sierpnia 2011 r., wniosła do Sądu Okręgowego w K. (dalej: Sąd Okręgowy) pozew o naprawienie szkody polegającej na poniesieniu kosztów ww. postępowania przed Sądem Najwyższym oraz kosztów, które wynikły z egzekucji. Sąd Okręgowy wyrokiem z 5 lipca 2016 r. o sygn. akt II C 905/14 uwzględnił powództwo w całości. Na skutek apelacji strony przeciwnej, Sąd Apelacyjny w K. I Wydział Cywilny (dalej: Sąd Apelacyjny) wyrokiem z 2 marca 2017 r. (sygn. akt [...]) zmienił orzeczenie i oddalił powództwo, uznając, że ryzyko niewypłacalności przeciwnika procesowego jest ryzykiem obciążającym skarżącą, a nie sąd.

W związku z wyrokiem Sądu Apelacyjnego, skarżąca wniosła o ustanowienie pełnomocnika procesowego z urzędu w celu złożenia skargi kasacyjnej. Ustanowiony przez Okręgową Radę Adwokacką pełnomocnik przedstawił opinię o braku podstaw do wniesienia tego

środka zaskarżenia. Skarżąca wniosła zatem do sądu o odrzucenie „kandydatury pełnomocnika i złożonej przez niego opinii”, a w razie oddalenia wniosku „o stwierdzenie nierzetelności opinii i zmianę pełnomocnika celem wniesienia w sprawie skargi zgodnej z zakresem wniosku strony”. W odpowiedzi, Sąd Apelacyjny pismem 12 września 2017 r. (doręczonym skarżącej 25 września 2017 r.), wskazując na treść art. 117 i nast. ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.; dalej: k.p.c.) stwierdził, że nie wydaje postanowień o treści żądanej przez skarżącą, a także, że brak przesłanek do wystąpienia do Okręgowej Rady Adwokackiej o wyznaczenie innego adwokata. W odpowiedzi na kolejne pismo skarżącej w tej sprawie, 10 października 2017 r. Sąd Apelacyjny poinformował o braku podstaw do zmiany stanowiska zajętego uprzednio.

Skarżąca ponownie wniosła o ustanowienie z urzędu pełnomocnika procesowego, tym razem w celu złożenia skargi konstytucyjnej. Postanowieniem referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym w T. z 22 grudnia 2017 r. (sygn. akt [...]) ustanowiono dla skarżącej pełnomocnika z urzędu w osobie radcy prawnego. Wyznaczony on został 19 stycznia 2018 r. (zawiadomienie doręczono 5 lutego 2018 r.) przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w K. 19 lutego 2018 r. pełnomocnik ten zawiadomił skarżącą, że nie wniesie skargi konstytucyjnej. Skarżąca wyznaczyła więc pełnomocnika z wyboru w celu złożenia niniejszej skargi konstytucyjnej, w której wskazała jako ostateczne rozstrzygnięcie w sprawie pismo Sądu Apelacyjnego z 10 października 2017 r. (doręczone skarżącej 23 października 2017 r.).

Skarżąca kieruje zarzuty wobec art. 118 § 5 k.p.c. twierdząc, że pełnomocnik, który wydał opinię o braku podstaw do wniesienia skargi, decyduje o zasadności wszczęcia postępowania. Podkreśla przy tym, że pełnomocnik nie posiada statusu niezależnego sądu. „W ocenie skarżącej taki stan prawny (utrwalony wieloletnią judykaturą) jest naruszeniem podstawowych zasad państwa prawa (...) a w konsekwencji narusza prawo skarżącej do rozpoznania sprawy »od początku do końca« przez niezależny wymiar sprawiedliwości”. Zaskarżony przepis – jej zdaniem – narusza istotę funkcji pełnomocnika strony. Jak twierdzi skarżąca, obowiązkiem pełnomocnika jest reprezentowanie strony przed organem dokonującym osądzenia rzeczy bez względu na jego własne poglądy. Opinia o odmowie sporządzenia skargi wydawana przez profesjonalnych pełnomocników w trybie zaskarżonego przepisu należy – w ocenie skarżącej – do „kategorii orzeczeń »w przedmiocie prawa do wniesienia skargi«”.

Kwestionując następnie art. 117³ k.p.c., określający tryb ustanowienia pełnomocnika z urzędu skarżąca stwierdza, że „brak jest jasnej regulacji zawartej w procedurze określonej w art. 117-188 [k.p.c.]”, gdyż „orzeczenie niezależnego Sądu (...) w powszechnej praktyce zastępowane jest postanowieniem o uwzględnieniu wniosku o przyznaniu pełnomocnika z urzędu oraz łącznie z nim czynnością techniczną w postaci wyznaczenia określonej osoby przez Okręgową Radę Adwokacką lub Okręgową Radę Radców Prawnych”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę konstytucyjną w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.

2. Trybunał przypomina, że wyłącznym przedmiotem skargi może być jedynie akt normatywny, który został zastosowany przez sąd lub organ administracji publicznej przy wydaniu ostatecznego orzeczenia, a nie wszelkie inne orzeczenia, choćby nawet posiadał walor ostateczności. Kwestionowany przepis musi stanowić normatywną podstawę ostatecznego

orzeczenia, o którym mówi art. 79 ust. 1 Konstytucji i w istocie być bezpośrednim źródłem naruszenia tych praw, niejako skonkretyzowanym i zindywidualizowanym. „Poza zakresem tej kontroli znajduje się zaś tym bardziej zagadnienie działań faktycznych podejmowanych przez organy państwowe w związku z treścią wydawanych rozstrzygnięć” (zob. postanowienie TK z 8 marca 2004 r., sygn. Ts 6/04, OTK ZU nr 2/B/2004, poz. 153).

3. Skarżąca jako ostateczne orzeczenie w sprawie wskazała pismo Sądu Apelacyjnego z 10 października 2017 r. informujące, „że brak jest podstaw do zmiany stanowiska zajętego w piśmie z dnia 11 września 2017 r.” Sporządzone zostało ono na zarządzenie sędziego z upoważnienia Kierownika Sekretariatu przez starszego sekretarza sądowego, a wysłane w odpowiedzi na ciąg korespondencji prowadzonej ze skarżącą w sprawie dotyczącej jej wniosku o zmianę adwokata na skutek przedstawionej przez niego opinii o braku podstaw do złożenia skargi kasacyjnej i odrzucenia tej opinii. Pismem z 12 września 2017 r. (wskazany omyłkowo w kolejnym piśmie datą 11 września 2017 r.) skarżąca została pouczone o treści art. 117 i nast. ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.; dalej: k.p.c.) stwierdzając, że sąd nie wydaje postanowień o treści wskazanej przez skarżącą, (czyli: „o odrzucenie kandydatury pełnomocnika i złożonej przez niego opinii”, „a w razie oddalenia wniosku (...) o stwierdzenie nierzetelności opinii i zmianę pełnomocnika celem wniesienia w sprawie skargi zgodnej z zakresem wniosku strony”).

4. Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że pismo z 10 października 2017 r., które zostało wskazane przez skarżącą jako orzeczenie ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, nie spełnia tej normy. Orzeczenie takie musi bowiem zawierać normy indywidualno-konkretnie, co oznacza, że powinny być one adresowane do danej osoby, a także określać w sposób konkretny jej sytuację prawną. Wskazane pismo jest jedynie informacją o braku podstaw zmiany stanowiska zajętego we wcześniejszym piśmie kierowanym do skarżącej. Pouczenie o treści zaskarżonych przepisów zawierało natomiast pierwsze pismo z 12 września 2017 r., określając sytuację prawną skarżącej.

Gdyby nawet przyjąć, że ostatecznym orzeczeniem w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji jest pierwsze pismo Sądu z 12 września 2017 r. to termin do wniesienia skargi konstytucyjnej również został przekroczony. Pismo Sądu z 12 września 2017 r. zostało doręczone skarżącej 25 września 2017 r. Skarga konstytucyjna została natomiast wniesiona 13 kwietnia 2018 r.

Skarżąca wprawdzie 31 października 2017 r. wniosła do Sądu Rejonowego w T. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem wniesienia skargi konstytucyjnej, to z postanowienia referendarza sądowego Sądu Rejonowego w T. z 22 grudnia 2017 r. (sygn. akt [...]) wynika, że ustanowiono dla niej „pełnomocnika z urzędu w osobie radcy prawnego, celem udzielenia pomocy prawnej w związku z zamiarem wnioskodawcy wniesienia skargi konstytucyjnej odnoszącej się do wyroku Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 2 marca 2017 r. sygn. akt [...]”. Zatem nie doszło do wstrzymania biegu terminu.

5. Mając powyższe na względzie Trybunał stwierdza, że analizowana skarga nie spełnia podstawowego warunku określonego w art. 79 ust. 1 Konstytucji, doprecyzowanego odpowiednio w art. 53 ust. 1 pkt 1 oraz art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, a w konsekwencji nie jest możliwe nadanie jej dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak na wstępie.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącej przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.